

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. TRÓJCY

1245/1

(repl. Kłan reformacji)



2. Czas powstania

1. 1782-84

3. Miejscowość

ŻUROMIN

13037

W

4. Adres

ul. Kościuszki 3
09-300 Żuromin

nr ewidencyjny działki 2238

nr księgi wieczyste

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie
powiat żuromiński
gmina m. Żuromin

6. Współrzędne geograficzne

N: 53°04'03.79"
E: 19°54'41.56"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Żuromin

8. Właściciel i jego adres

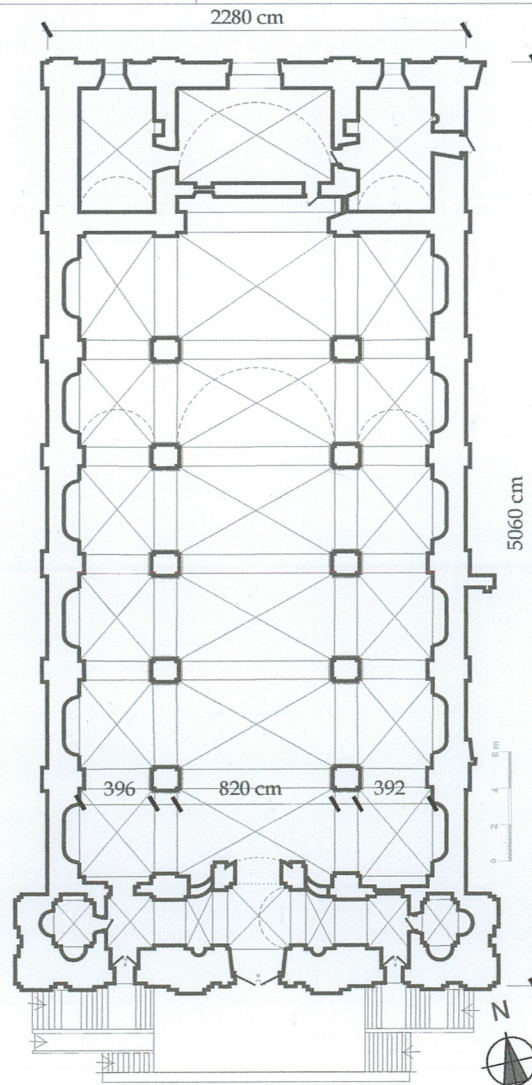
Parafia rzym.-kat. pw. św. Antoniego z Padwy
ul. Kościuszki 4, 09-300 Żuromin
diecezja płocka

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzym.-kat. pw. św. Antoniego z Padwy
ul. Kościuszki 4, 09-300 Żuromin

10. Formy ochrony

Nr rej A-96 z dn. 19. 12. 1961 r.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żuromin Uchwała Nr 173/XXXVI/08 Rady Miejskiej w Żurominie z dn. 30.12. 2008 r.; MPZP Uchwała Nr 314/XLIII/10 Rady Miejskiej z dn. 09.07.2010 r.



12. Historia obiektu, autorzy, określenie stylu

W XV wieku wzmiankowana wieś drobnoszlachecka Żuromino jako własność rodziny Szczyglów. W k.w. XV (po 1489) w rękach Dąbskich. W XVII dobra w posiadaniu Działyńskich, przechodzą 1703 jako posag Anny Działyńskiej, wojewodzianki chełmińskiej w ręce Michała Zdzisława Zamoyskiego. Przywilej na lokację miasta na prawie magdeburskim wydany 1767 przez Stanisława Augusta dla Andrzeja Zamoyskiego, kanclerza wielkiego koronnego. W układzie przestrzennym miasta czytelne elementy wsi przedlokacyjnej z wydłużonym, wrzecionowatym placem targowym i kościołem pośrodku. Zespół poklasztorny zajmuje wsch. pierzeję rynku.

KOŚCIÓŁ. pierwsza drewniana kaplica rzekomo przerobiona z domu mieszkalnego wieśniaka Blocha, w którego posiadaniu ok. 1690 obraz (do dziś zachowany) Matki Boskiej i św. Antoniego Padewskiego z Dzieciątkiem, od 1708 słynący jako cudowny. 1714 fundacja nowego kościoła drewnianego przez Zamoyskich, przy którym 1718 utworzenie przez bpa Ludwika Załuskiego misji jezuitów, sprowadzonych z Pułtusza, staraniem Michała Zdzisława Zamoyskiego łowczego wielkiego koronnego, późniejszego wojewody smoleńskiego. Rozpoczęli oni w 1760 r. budowę nowej, murywanej świątyni, niestety została ona przerwana 13 lat później z powodu kasaty Zakonu. W 1778 sprowadzenie reformatów z Łąk Bratniańskich (pow. Nowe Miasto Lubawskie) staraniem Andrzeja Zamoyskiego, kanclerza wielkiego koronnego którzy ukończyli budowę kościoła w latach 1782-4 wg pierwotnego planu. 1786 konsekracja świątyni i przeniesienie do niej obrazu Matki Boskiej Żuromińskiej. 1794 pożar drewnianego klasztoru wraz z biblioteką i szkołą, potem budowa klasztoru murowanego. W posiadaniu reformatów do kasaty zgromadzenia w r. 1863-5. Parafia ponownie erygowana 1908 lub 1909, do tego czasu filia parafii w Lubowidzu. 1904 remont dachu i sygnaturki. 1969 kościół gruntownie restaurowany i ozdobiony polichromią wg projektu Edwary Przeorskiej. W latach 1997-2000 ponownie podjęto prace restauracyjne w kościele i przylegającym do niego budynku klasztornym. W 2000 r. Biskup Płocki ustanowił w Żurominie Sanktuarium Matki Bożej.

Barokowy.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA:

Zespół kościelny położony w samym centrum miasta, przy głównym jego rynku - Pl. Piłsudskiego, wypełnia pn. kwartał przyrynkowej zabudowy ograniczony ul. Małachowskiego, Kościuszki i Bpa Wetmańskiego. Na środku kwartału kościół i klasztor, w narożniku pd.-wsch. budynek banku. Wokół kościoła i klasztoru ogrody ozdobne, oddzielone od ulic i placów przykościelnym murem. Kościół zwrócony fasadą na pd. do Placu Piłsudskiego, przy jego wsch. boku klasztor o trzech skrzydłach ujmujących wraz z kościołem czworoboczny wirydarz. Na osi fasady kościoła brama główna, w murze przykościelnym od strony wsch. i zach. bramki boczne. Wokół kościoła obejście utwardzone prasowaną, cementową kostką, przedłużone na nieregularne alejki ogrodowe oraz drogi dojścia do kościoła i klasztoru. Analogicznie utwardzony plac między kościołem a bramą główną. Plac ten rozczłonkowany klombami. Na całym terenie ogrodów klasztornych rozmieszczono kamienne kolumny i postumenty zwieńczone figurami świętych. Postumenty z kamieni polnych "otoczków. Na osi fasady, tuż przy kościelnych schodach figura Matki Boskiej N.P., na wsch. od niej przy budynku banku figury św. Antoniego Padewskiego oraz papieża Jana Pawła II. W narożniku pd. zach. kamienny ołtarz polowy. W pn. części ogrodów klasztornych kopiec ziemny z grupą rzeźb obrazującą "Modlitwę Chrystusa w Ogrójcu" oraz kolumna z figurą św. Antoniego. Przy ogrodzeniu, wzdłuż ul. Biskupa Wetmańskiego stacje Drogi Krzyżowej, w formie kamiennych obelisków zwieńczonych rzeźbą pełną. Zieleń skupiona przede wszystkim pn. części założenia, nieregularna. Przy bocznych ulicach szpalery topolowe. Zieleń tą uzupełniają, bez określonej koncepcji, nasadzenia z iglastych krzewów oraz kwiatowe klomby.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: Murowany z cegły na zaprawie wapiennej, obustronnie otynkowany. Cokół w okładzinie kamiennej, z płyt granitowych. Posadzki kamienne we wszystkich pomieszczeniach. Sklepienia naw kolebkowo-krzyżowe na gurtach. W zakrystiach, skarbczyku oraz podchórzu ze sklepieniami kolebkowo-krzyżowymi. Wieżba dachowa drewniana krokwiowo-kleszczowa oraz krokwiowo-stolcowa, z parami stolców, parami jętek. Krokwie z przepustnicami. Dach kryty blachą miedzianą. Okna w zakrystii drewniane, dwuskrzydłowe, zespolone, z wielopolowym podziałem oraz metalową kutą kratą. Okna naw bocznych metalowe, z witrażami. Stolarka drzwiowa drewniana. Drzwi futrynowe, w większości płycinowe, zewnętrzne dwuskrzydłowe. Drzwi wewnętrzne, podchórowe, przeszkłone, dwuskrzydłowe. Drzwi zakrystii płycinowe, w deskowej, profilowanej, uszakowanej opasce. Schody wewnętrzne, betonowe, zabiegowe, z poręczami. Chór muzyczny murowany na dwóch filarach. Podłoga chóru muzycznego drewniana, deskowa.

RZUT: na planie prostokąta w którym korpus prostokątny, trójnawowy, halowy, sześcioprzęsłowy, z nieco szerszym przęsłem przy łuku tęczowym, bez wyodrębnionego prezbiterium (płytką wnęka prezbiterialna), poprzedzony węższym przęsłem chórowym; za ołtarzem głównym prostokątna zakrystia, po jej bokach, w przedłużeniu naw bocznych prostokątne pomieszczenia (od zach. skarbczyk, wsch. zakrystia boczna), nad nimi: chór zakonny za górną kondygnacją głównego ołtarza oraz przyległe z boków pomieszczenia. Nawa główna dwukrotnie szersza od naw bocznych. Chór muzyczny murowany o wklęsło-wypukłej linii w szerokości nawy głównej.

ELEWACJE: otynkowane, w pilastrowym opracowaniu, na prostym cokoliku (elewacji dłuższych w kamiennej okładzinie), zwieńczone pełnym obiegającym belkowaniem zgierowanym na osi pilastrów, złożonym z mocno profilowanego i wyładowanego gzymsu, gładkiego fryzu i jednodzielnego architravu. Pilastry tokańskie, elewacji bocznych bez baz. Rozczłonkowane odcinkowo zamkniętymi otworami okiennymi i drzwiowymi. Otwory w płaskich, uszakowanych opaskach. **Fasada (pd.)** - trójosiowa, w pilastrowym opracowaniu, nieco szersza od korpusu, z lekko zryzalitowaną częścią środkową i parami pilastrów po bokach. Przed fasadą szeroki taras ze zdwojonymi schodami po bokach. Pilastry tokańskie w wielkim porządku, na wysokim cokole, podtrzymują szerokie, rozbudowane i zgierowane na ich osiach belkowanie. Szczyt z trójpodziałem, na zdwojonej ścianie kolankowej, flankowany „tralkowymi sterczynami” zwieńczonym motywami promienistej Głorii (żelazo kute). Środkowa partia szczytu wydzielona zdwojonymi pilastrami i podtrzymywanym przez nie belkowaniem. Na tym belkowaniu szczyt półkolisty przechodzący po bokach w rodzaj spływów. W jego zwieńczeniu krzyż z żelaza kutego. Środkowa partia szczytu ujęta po bokach ściankami sugerującymi wolutowe spływy.

Ciąg dalszy opisu na wkładce:

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 12700 m ³	1057 m ²	kościół	kościół
18. Stan zachowania		18. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
<p>Ogólny stan obiektu - bardzo dobry.</p> <p>Posadzki, podłogi - dobry,</p> <p>Stropy, sklepienia - dobry,</p> <p>Wieżba dachowa - dobry,</p> <p>Pokrycie dachu - dobry,</p> <p>Stolarka - dobry.</p>		Brak	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Bibliografia

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, Wł. Walewskiego. Warszawa 1895, t. XIV, s.866. Przegląd Katolicki: 1866 s.731.

I. Galicka, H. Sygietyńska, D. Kaczmarzyk, Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj. warszawskie, pow. żuromiński, IS PAN W-wa 1975 r., t.X, z.29, s. 19-25. Rocznik Diecezji Płockiej, Płockie wyd. Diecezjalne, 2004.

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.

Plany, rysunki mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.

Fotografie mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.

Miejsce przechowywania negatywów WUOZ w Warszawie Delegatura w Siedlcach.....

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, sygnatura i miejsce przechowywania)

25. Załączniki

Wkładka -2

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ NR 1

1. Miejscowość	ŻUROMIN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. TRÓJCY ul. Kościuszki 3 09-300 Żuromin	6. Zawartość załącznika opis, plany, fotografie
2. Gmina	Żuromin		
3. Powiat	żuromiński		
4. Województwo	mazowieckie		

Ciąg dalszy opisu:

Na osi środkowej portal główny z otworem drzwiowym, nad nim okno chóru muzycznego, płycina szczytu z malowidłem „Matka Boska Żuromińska”, okienko, zegar w okulusie, owalne okienko (nad belkowaniem). Portal główny złożony z tokańskich pilastrów, odcinkowego belkowania i trójkątnego naczółka. Na osiach bocznych fasady otwory drzwiowe, okna chóru muzycznego, okulusy szczytu. Nad otworami drzwiowymi trójkątne naczółki. Poprzedzający fasadę taras z pełnymi balustradami od frontu i balustradami między biegami schodów. **Elewacja tylna, pn.** - trójosiowa, w pilastrowym opracowaniu, na osiach otwory okienne, w kondygnacji dolnej mniejsze, górnej większe. W szczycie okulusy. Szczyt zwieńczony trójkątnym „naczółkiem”, oprofilowanym, na odcinkowym belkowaniu. Na belkowaniu głównym, w narożach, cokoliki zwieńczone obeliskami, obeliski z krzyżykami. **Elewacja boczna zach.** - ośmiosiowa, z wysoko osadzonymi otworami okiennymi na osiach. **Elewacja boczna, wsch.** - przysłonięta skrzydłami klasztoru, w pozostałej części opracowana jak zach.

WNĘTRZE: otynkowane, z posadzkami kamiennymi. Gurty sklepienne nawy głównej, naw bocznych oraz podłucha międzynawowych arkad zdobione dekoracją malarską - powtarzalnymi zgeometryzowanymi motywami roślinnymi w układzie pasowym. Korpus halowy, rozdzielony na nawy pięcioma parami czworobocznych filarów, opiętych pilastrami tokańskimi i gzymśowanymi, połączonych arkadowymi gurtami kolebkowo-krzyżowych sklepień. Ściany boczne rozczłonkowane wysokimi - koszowo zamkniętymi wnękami, pomiędzy nimi pilastry tokańskie. We wnękach wysoko umieszczone okna zamknięte odcinkowo. Od pd. otwarty na nawy trójarkadowy chór muzyczny, w szerokości nawy głównej o wklęsło-wypukłej linii na dwóch filarach, po bokach chóru kruchty oraz podchórze sklepione kolebkowo-krzyżowo. Chór zwieńczony belkowaniem, filary z tokańskimi pilastrami. Na belkowaniu pełna balustrada rozczłonkowana płycinami. Strefa ołtarza głównego wydzielona półkolistym łukiem tęczowym, podkreślona szerszym od pozostałych przęsłem przytęczowym. Za ołtarzem wąskie obejście, z obejściem i ołtarzem zakrystia główna nakryta poprzecznym sklepieniem kolebkowo-krzyżowym. Przy niej, analogicznie opracowane skarbiec i zakrystia boczna oraz pomieszczenia dawnego chóru zakonnego nad nimi (dostępne od str. klasztoru).

INSTALACJE: elektryczna,

WYPOSAŻENIE: ołtarz główny i boczne, prospekt chóru muzycznego.



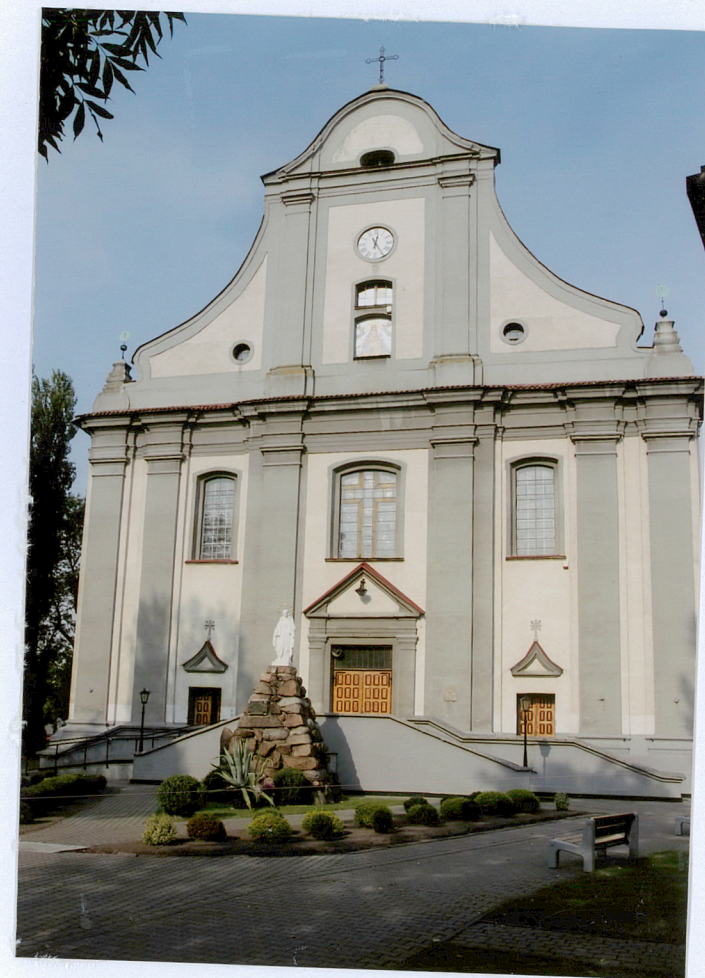
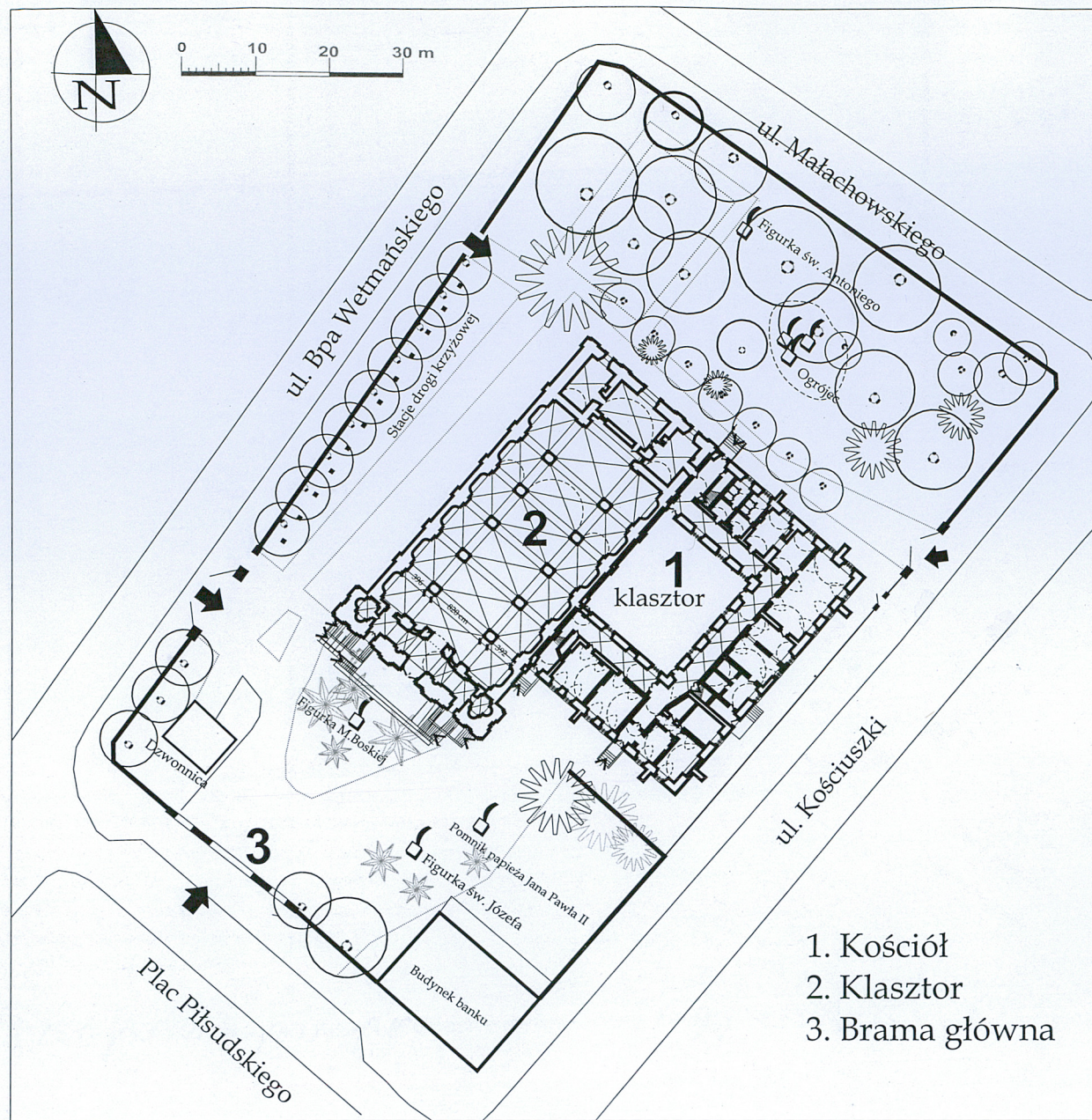
2

FOTOGRAFIE:

1. Fasada,
2. Widok ogólny od str. wsch.,
3. Fasada, pd.,
4. Elewacja pn. oraz zach.,
5. Okno elewacji pn.,
6. Sygnaturka,
7. Wnętrze, nawa główna, widok na „prezbiterium”,
8. Wnętrze, nawa główna, widok na chór muzyczny,
9. Wnętrze, nawa boczna, zach.,
10. Fasada, szczyt,
11. Fasada, taras ze schodami,
12. Elewacja zach.,
13. Wnętrze, zakrystia główna,

14. Wnętrze, sklepienie nawy bocznej, zach.,
15. Wnętrze, nawa boczna, wsch.,
16. Wnętrze, podchórze,
17. Wnętrze, chór muzyczny,
18. Wnętrze, sklepienie nawy głównej,
19. Wnętrze, filar międzynawowy.

Opracowanie załącznika (data i podpis)
mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.



ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ NR 2

1. Miejscowość	ŻUROMIN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. TRÓJCY ul. Kościuszki 3 09-300 Żuromin	6. Zawartość załącznika plany, fotografie
2. Gmina	Żuromin		
3. Powiat	żuromiński		
4. Województwo	mazowieckie		



4



5



6

Opracowanie załącznika (data i podpis)
mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ NR 3

1. Miejscowość	ŻUROMIN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. TRÓJCY ul. Kościuszki 3 09-300 Żuromin	6. Zawartość załącznika plany, fotografie
2. Gmina	Żuromin		
3. Powiat	żuromiński		
4. Województwo	mazowieckie		



7



8



9.

Opracowanie załącznika (data i podpis)
mgr Jan Maraśkiewicz, X. 2015 r.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Jan Maraśkiewicz', written over a horizontal line.



10.



11.



12.



13.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ NR 4

1. Miejscowość **ŻUROMIN**
 2. Gmina **Żuromin**
 3. Powiat **żuromiński**
 4. Województwo **mazowieckie**

5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. TRÓJCY
ul. Kościuszki 3
09-300 Żuromin

6. Zawartość załącznika
plany, fotografie



Handwritten signature



17.



18.



19.